

Én for alle og alle for én

På initiativ fra deres fælles dyrlæge, har fire svineproducenter ved Kværndrup på Fyn besluttet at gennemføre en områdesanering. DanAvl Magasinet har mødt de involverede parter og fortæller historien nedenfor.

Oplagte fordele ved områdesanering

»Da de fire besætninger ligger tæt på hinanden, men har langt til andre besætninger, var det oplagt at foreslå en koordineret SPF-sanering af besætningerne,« indleder svinefagdyrlæge Hans Bundgaard, Ringe Dyrehospital. »Det ville minimere risikoen for senere reinfektioner, reducerere smittetrykket i området og dermed fremtidssikre produktionen for alle fire besætninger.

Jeg kendte jo besætningerne på forhånd og vidste, at tre af besætningsejerne overvejede at sanere. Derfor indbød jeg dem til et uforpligtende møde den 1. marts 2004, hvor jeg ville præsentere ideen og diskutere mulighederne med dem.

Det var dog ikke en helt ny tanke for dem, da vi i forvejen havde snakket om det på tomandshånd hjemme på staldgangene. Det vigtigste var at forsøge at lave en langsigtet, koordineret sundhedsstrategi. Da leveringen af avlsdyr og omsætningen af smågrise var vigtige elementer i projektet, havde jeg også indbudt salgskonsulent Thorben Jørgensen fra SPF-Selskabet«.

Enighed trods ulige fordele

Mødet startede med, at besætningsejerne hver især fortalte om deres situation og deres planer. Den korte afstand mellem besætningerne betyder, at de let kommer til at bytte smitstoffer via luften. I deres nuværende besætninger har de f.eks. samme type PRRS, og tre af dem har Ap2. Til gengæld er der langt til andre svinebesætninger, hvor den nærmeste ligger 2 km mod øst.

Besætningsejerne var hurtigt med på tanken om en områdesanering, der dog kun skulle omfatte totalsanering af tre af besætningerne, idet den fjerde allerede har SPF-status. Der var enighed om, at alle ville opnå det bedste resultat, hvis saneringerne blev koordineret og gennemført i den rigtige rækkefølge, selvom den økonomiske fordel ikke ville være lige stor for dem alle. Ved at samarbejde og handle smågrisene indbyrdes kan de desuden sikre, at de sunde grise bliver i området, og at transportomkostningerne minimeres.

Saneringen tjenes ind på et år

Jens Erik Hansen, Tisselhave startede med SPF-slagtesvin, men etablerede i 1996 en SPF-sobesætning på 140 søer, som siden er udvidet til 630 søer. Besætningen er i årenes løb blevet smittet med Mycoplasma-lungesyge, Ap2, PRRS og Ødemsyge. Han opdrætter selv ca. 2.000 svin til slagting og sælger resten som 30-kg grise.

»Jeg gik med en opfattelse af, at en SPF-sanering ville være dyrere end at forsætte med udgifterne til dødsfald, medicin og dyrlæge i min gamle besætning. Men da jeg fik sat mig ordentligt ind i tingene og regnet på projektet, viste det sig at forholde sig omvendt. Derfor havde jeg allerede inden mødet den 1. marts besluttet at sanere,« oplyser Jens Erik. »Jeg forventer at have tjent investeringen ind løbet af det første år. Dertil kommer, at saneringen giver mig sikkerhed for afsætningen af smågrise, og endelig er det da meget sjovere at arbejde med sunde end med syge dyr.

Kvalitet for kundernes skyld

Hidtil har jeg selv produceret mine sopolte, og jeg har anvendt sæd fra PIC, da de garanterede frihed for Ødemsyge. Derfra fik jeg også et økonomisk godt tilbud på avlsdyr til den nye besætning, som jeg dog afslog. Jeg valgte DanAvl-dyr for at få andel i den store avlsfremgang i kuldstørrelse, der foregår i DanAvl, og for at være sikker på en høj kødprocent, som i fremtiden vil være afgørende for mit salg af smågrise«.

Den gamle besætning på Tisselhave var sat ud lige før interview'et, og i uge 34 indsættes sopolte til den nye besætning fra Bernhard Mortensen, opformeringsbesætningen Grindsted Hedegaard. I forlængelse heraf er der indgået rullende leveringsaftale med samme leverandør om suppleringsopolte. »Jeg har ikke stillet specielle kvalitetskrav til sopoltene, idet jeg regner med automatisk at få leveret et kvalitetsprodukt fra DanAvl,« siger Jens Erik. Salgskonsulent Thorben Jørgensen tilføjer, at det – med samme begrundelse – er yderst sjældent, der stilles særlige krav til sopoltenes avlsværdi i leveringsaftalerne om nye besætninger. Det finder han i øvrigt meget naturligt, da der ikke er den store spredning på avlsværdien mellem opformeringsbesætningerne. Heller ikke i griseringsaftalerne om

Jens Eriks smågrise er der stillet kvalitetskrav, ud over at der kun må anvendes DanAvl-orner som fædre.

Skifter til slagtesvineproduktion

Flemming Møldrup Jensen oprettede i 1979 en sobesætning på 170 søer på en lejet ejendom med opdræt af alle smågrise til slagting. I 1985 købte han Dyrebjerggaard i Kværndrup, hvortil han i 1989 overførte sin sobesætning, der da havde MS-status. I årenes løb blev besætningen smittet med flere sygdomme, hvorfor Flemming kort efter jul 2003 besluttede at SPF-sanere. »Samtidig går jeg over til ren slagtesvineproduktion (6.000 stk. pr. år.), da en fortsat smågriseproduktion ville kræve en del investeringer,« oplyser Flemming.

Sobesætningen var blevet udsat fjorten dage før interview'et, og i første omgang vil han købe smågrise fra SPF-Selskabet for at holde staldene fyldte. Som led i områdesaneringen vil Flemming senere totalsanere besætningen, således at han er klar til at modtage de første smågrise fra Jens Erik, formentlig omkring uge 6-7, 2005. Der er indgået griseringsaftale om levering af 200 7-kg grise og ca. 150 30-kg grise hver tredje uge. »Jeg ville gerne have haft dem alle som 7-kg grise,« siger Flemming. »Men Jens Erik vil indtil videre udnytte sine fravænningsfaciliteter, da de endnu mangler noget i at være nedslidte«.

Dårlig sundhed

i nuværende besætning

Jens Vistup, Grønnebjerggaard etablerede en SPF-sobesætning med Landracesøer i 1979, men fik året efter PPV og satte besætningen ud. Derefter blev der indsat en ny SPF-LY-sobesætning på 320 søer med opdræt af slagtesvin. I 1989 valgte Jens at sætte søerne ud og fortsætte med slagtesvineproduktion, som nu foregår på tre ejendomme.

»Sundhedstilstanden i besætningen på Grønnebjerggaard er generelt dårlig,« oplyser Jens. »Derfor har jeg valgt at gå med i områdesaneringen ved at indgå en griseringsaftale med Jens Erik om levering af 6.000 30-kg grise om året. Men det tæller også med, at jeg samtidig får en bedre avlskvalitet hos mine slagtesvin. Betydningen af det gik for alvor op for mig, da kødprocentbetalingen blev ændret for godt et års tid siden.

Ligesom Flemming indsætter jeg i første omgang smågrise fra SPF-Selskabet i det bestående anlæg. Når Jens Erik er klar til at levere smågrise, gennemfører jeg en totalsanering. På de to andre ejendomme forsætter jeg med smågrise fra mine nuværende leverandører«.

For mange avlsdyrleverandører

Jacob Hessellund, Munkebogaard, blev selvstændig i 2001, og etablerede et halvt år senere en SPF-sobesætning. Efter yderligere et halvt år fik besætningen konstateret PRRS-DK og har i dag status af: Blå SPF + Myc. + PRRS-DK. Der anvendes PRRS-vaccinationsprogram i soholdet, og smågrisene er PRRS-negative. Jacob forventer derfor, at PRRS-smitten i besætningen hen ad vejen vil dø ud af sig selv.

Alle smågrise flyttes ved fravæning til en anden ejendom, hvor de opdrættes til salg ved 30 kg. Dog beholdes ukurante grise samt et antal sogrise, hvoraf de bedste senere tilbageføres til Munkebogaard som sopolte. Poltene vaccineres mod Mycoplasma-lungesyge i forventning om på den måde at kunne holde smitteudskillelsen på et lavt niveau.

Ingen totalsanering

»Sopoltene til besætningen kom i sin tid fra flere forskellige leverandørbesætninger, og det samme gælder de sopolte, jeg siden indkøbte til udskiftning i besætningen,« oplyser Jacob. »På den måde indkøbte jeg desværre også nye smitstoffer, efterhånden som leverandørbesætningerne skiftede status. To gange har jeg indkøbt Salmonella DT 104, men fik det begge gange stoppet i karantænerummet. Derfor gik jeg for et år siden over til hjemmeavl (Zig-Zag), og det går rimeligt godt. Jeg bruger ikke Kernestyring ved udvælgelse af nye sopolte, men går primært efter god benstyrke, som er nødvendig til cafeteria-systemet i drægtighedsstalden.«

Pga. besætningens aktuelle sundhedsstatus, vil der ikke ske nogen totalsanering af besætningen på Munkebogaard. Jacob vil derfor ikke umiddelbart opnå nogen fordel af områdesaneringen. Men på længere sigt vil han have fordel af, at de tre andre besætninger saneres, da hans ejendom er placeret øst for dem. Desuden vil han – ligesom de tre andre nyde godt af, at smittetrykket i området generelt bliver mindre.

Indkøb / hjemmeavl

»Selv om jeg som dyrlæge fokuserer på den sundhedsmæssige sikkerhed, mener jeg, at hjemmeavl af avlsdyr i de fleste tilfælde er en dårlig idé,« siger Hans. »Teoretisk set er det lige så godt som indkøb, også økonomisk, men i praksis er det de færreste, der har den fornødne interesse og samtidig kan og vil yde den styring og indsats, der skal til.

Desuden er der kun meget lav risiko ved indkøb, når det blot sker via karantænerum. Til gengæld tillader jeg mig at blande mig i, hvilken avlsdyrleverandør mine klienter skal vælge.

Handel via tredjemand giver tryghed

»Trods de gode indbyrdes relationer og de korte afstande, var vi fra starten enige om, at omsætningen af smågrise skulle ske via tredjemand, SPF-Selskabet,« lyder det bordet rundt. »Så er der nemlig ingen tvivl om ansvarsplaceringen, der er orden i tingene, smittebeskyttelsen er i top, flytningen sker til tiden – også ved spidsbelastninger hos os, afregningen er sikret, og vi får en uvildig afklaring af fejl og reklamationer. I realiteten er der heller ingen økonomisk fordel ved ejertransport, når alt tælles med.«

'Ingen skjulte dagsordener

De fire besætningsejere er fulde af ros til Hans Bundgaard for hans initiativ til områdesanereringen, og for hans måde at gribe sagen an på over for dem. »Stille og roligt fik han gjort os interesserede og overbevist om ideens holdbarhed og fordele,« siger de samstemmende. »Vi endte med at kunne diskutere vores forskellige forhold og projekter helt åbent og i fællesskab. Selv vore griseringsaftaler blev indgået på den måde med Thorben Jørgensen som uvildig mellemmand. Vi føler ikke, at nogen har haft en »skjult dagsorden«.

Områdesanerering ved Ringe

”Vi er meget tilfredse med de første resultater af vores områdesanerering, og vi er overbeviste om, at den øger smittebeskyttelsen af besætningerne betydeligt”, lyder det omkring bordet fra besætningsejerne og deres dyrlæge.

En succeshistorie

I august 2004 fortalte DanAvl Magasinet om initiativet til, om beslutningsprocessen for og om planlægningen af en områdesanerering ved Ringe på Fyn omfattende fire besætninger. Her godt et år senere konstaterer besætningsejerne og deres dyrlæge, at områdesanereringen indtil nu har levet op til forventningerne. Den er en succes, som andre besætningsejere kan have fordel af at efterligne.

Pionererne

Projektet omfatter fire besætninger, som ligger tæt på hinanden i Kværndrup ved Ringe (se placeringen på kortet). Den ene besætning, Munkebogaard, tilhørende Jacob Hessellund havde allerede SPF-status inden projektet startede og var derfor i betydelig risiko for at blive smittet fra én af de tre andre besætninger. Det var hans motivation for at bakke projektet op.

De tre andre besætninger havde konventionel status og var i forskelligt omfang generet af svinesygdomme med irritation og dårlige produktionsresultater til følge:

- Gitte og Jens Erik Hansen, Tisselhøve (søbesætning på godt 600 søer med salg af 7- og 30-kg grise)
- Flemming Møldrup Jensen, Dyrebjerggaard, (produktion af ca. 6.000 slagtesvin/år).
- Jens Vistrup, Grønnebjerregaard, (produktion af ca. 6.000 slagtesvin/år + slagtesvineproduktion på to andre ejendomme udenfor saneringsområdet.).

Samtalen finder sted på Tisselhøve med deltagelse af Gitte og Jens Erik Hansen, Flemming Møldrup Jensen, Jens Vistrup, svinefagdyrlæge Hans Bundgaard, FynVet (initiativtager til og primus motor i projektet) og salgskonsulent Thorben Jørgensen, SPF-Selskabet, som har medvirket i projektet.

Tisselhøve

Saneringen skete til tiden i henhold til planen, men produktionen blev fra starten ca. tre uger forsinket. Det skyldtes efter Jens Erik Hansens opfattelse bl.a., at de 500 nye søpolte vejede mindre end forventet ved levering. Desuden blev løbningerne yderligere forsinket af, at søpoltene blev samlet i fem hold á 100 stk. ved leveringen og indsat i storstier på nye betonspalter. Det krævede nogen tilvænning.

Forsinkelsen fik ingen betydning for smågriseaftagerne, da de blev informeret i god tid og kunne tilrettelægge deres saneringer derefter.

”Brunst og løbninger (100 % KS med D-sæd) fungerede i øvrigt tilfredsstillende,” oplyser Jens Erik. ”Men der var lidt færre grise pr. kuld ved fødsel end forventet, formentlig fordi søpoltene var lidt for små ved løbning. Men ved andet læg har frugtbarheden været helt i top (se faktaboksen). Trods de store kuld har grisene været store og stærke ved fødsel. Derfor har det knebet lidt med pladsen til ammesøer i anlægget, så vi har nu besluttet at reducere soantallet en smule for at løse problemet.

Fastholder leverandør

Efter etableringen har vi indgået aftale med samme opformeringsbesætning om levering af supplerings søpolte fire gange om året. Desværre har det fra starten knebet for leverandøren at leve helt op til leveringsaftalerne. Der har bl.a.

været for mange tilbagekrydsninger i forhold til LY-sopolte, og de første 500 polte var som nævnt lidt for små. Desuden har det haltet lidt med kvaliteten, herunder halebid, hvilket efter vores opfattelse skyldes overbelægning i sælgerbesætningen kombineret med oversalg, fordi det har været sælgers marked.

Kort før etableringen gjorde leverandøren dog selv opmærksom på problemerne. Derfor blev alle 500 sopolte udtaget i sælgers besætning af salgskonsulent Thorben Jørgensen, der samtidig indgik aftale om et rimeligt prisafslag på dyrene. De første tre suppleringsleverancer var heller ikke optimale, men vi undlod at reklamere. Det fortryder vi nu, fordi der også var problemer med fjerde suppleringsleverance. Så havde vi fået nok og reklamerede over dyrene.

Men af flere grunde har vi valgt at forsætte samarbejdet med den pågældende opformeringsbesætning:

- Produktionsresultaterne i besætningen er i top
- Leverandøren har uden diskussion ydet rimelig erstatning for fejl og mangler
- Der ville være en sundhedsmæssig risiko ved at skifte leverandør."

Dyrere, men pengene værd

"Saneringen blev noget dyrere end kalkuleret," oplyser Jens Erik. "Vi havde ikke forudset, at der ved tømning, rengøring og renovering af anlægget blev afsløret en række skader og mangler, som vi lige så godt kunne få ordnet, når lejligheden nu bød sig. Desuden tærede den manglende indtjening i tomgangsperioden hårdt på likviditeten. Men vi har bestemt ikke fortrudt saneringen. Tvært imod er vores konklusion, at vi skulle have gennemført den et par år tidligere i stedet for at bruge kræfter, penge og ærgrelser i et forgæves forsøg på at klare sygdomsproblemerne gennem behandlinger mv.

Afvekslende arbejde

Vi anvender 3-ugersdrift. Det giver en god arbejdsrytme, fordi:

- vi kan koncentrere os optimalt om de enkelte arbejdsopgaver, mens de står på,
- vi veksler mellem forskellige arbejdsopgaver, og derved bliver de kedelige opgaver mindre trælse, fordi de kun optræder hver tredje uge,
- vi hjælper hinanden med arbejdsopgaverne, hvilket gør arbejdet mindre ensomt,

I de par døgn, hvor faringerne foregår, er der overvågning i stalden næsten døgnet rundt, og jeg tager selv nattevagterne. Vi er overbevist om, at overvågningen redder mange grise. Besætningen passes af Gitte, mig selv og tre elever fra Ukraine. Vi har indtil nu haft en halv snes elever derfra, hvilket vi har gode erfaringer med."

Grønnebjerggaard

Jens Vistrup får leveret 30-kg grise fra Tisselhøve. Han udarbejder ikke produktionsrapporter, men følger resultaterne via sit foderprogram. "Jeg er glædelig overrasket over og særdeles tilfreds med de hidtidige produktionsresultater efter saneringen," oplyser han. "Tilvæksten ligger på omkring 1000 g/dag og foderforbrug på ca. 2,7 FeSv pr. kg tilvækst. Jeg er sikker på, at de godt kunne vokse 1100 g om dagen, hvis ikke jeg begrænsede fodermængden til 2,9 FeSv/dag i slutningen af vækstperioden for at undgå, at de bliver for fede. Kødprocenten ligger på 60,5, og af de første 1.350 slagtesvin er kun tre døde.

Jeg regner ikke med at kunne fortsætte på det niveau, som jo delvis skyldes nystaldseffekten, men det er en fornøjelse at arbejde med den nye besætning. Ligesom Gitte og Jens Erik finder jeg det vigtigt med et godt arbejdsmiljø og afvekslende arbejde i stalden. Det er nødvendigt, hvis vi skal blive ved med at tiltrække gode medarbejdere – og bevare deres engagement.

Pas på kvalitet og renommé i DanAvl

Som slagtesvineproducent er jeg slutbruger af generne fra DanAvl. Derfor er det vigtigt for mig, at avlsmaterialet hos min smågriseleverandør hele tiden er både genetisk og sundhedsmæssigt i top. DanAvl skal altid være på forkant med udviklingen, og det mener jeg også stort set er tilfældet. Dog synes jeg, der skulle fokuseres mere på at slippe af med problemet "halebid", for pludselig risikerer vi, at halekupering bliver forbudt ved lov.

DanAvl skal også sørge for hele tiden at værne om sit renommé hos os svineproducenter. Det indebærer bl.a., at SPF-Selskabet skal sætte en stopper for avlsdyrleverandører, der ikke lever op til kvalitetskravene for dyr og service. Ingen avls- eller opformeringsbesætning må få lov til at sælge slagtesvin under betegnelsen "avlsvin" og score kassen ved det. Jeg frygter også, at der eksporteres så mange af de bedste avlsvin fra DanAvl, at kvaliteten bliver for ringe hos dem, vi selv skal bruge i Danmark. Det er forkert overfor producenter som Gitte og Jens Erik, der ønsker at levere kvalitetssmågrise.

Dyrebjerggaard

Flemming Møldrup får leveret både 7- og 30-kg grise fra Tisselhøve. "Ligesom Jens er jeg vældig godt tilfreds med resultaterne hos mine SPF-grise, selvom de ikke er på helt samme niveau. Jeg kan også støtte Jens' synspunkter vedr. DanAvl. Det er måske noget nyt, at slagtesvineproducenter "blander sig" i diskussionen af avlssystemet og dets resultater. Men konkurrencen tvinger os til også at fokusere på den faktor i svineproduktionen.

For 20 år siden fik vi at vide, at frugtbarheden ikke kunne forbedres gennem avlsarbejdet, men nu gøres det med stor succes. Hvorfor kan det samme ikke ske f.eks. med halebid, som er et problem, der kan blive meget større i fremtiden?"

Forventningerne indfriet

Der er enighed bordet rundt om, at områdesaneringen er gået efter planen og tyder på at blive en succes for alle involverede. De kan ikke pege på noget, de ville have gjort anderledes. Heldigvis nåede de ikke at smitte den fjerde besætning på Munkebogaard, inden saneringen var gennemført.

Den største risiko, omend den er lille, er pt., at en slagterivognmand har dyr på vognen fra besætninger udenfor området, når der afhentes slagtesvin. Derfor overvejer alle fire besætningsejere at indgå aftaler med vognmændene, så dette undgås. Danish Crown's regler indeholder en sådan mulighed – mod betaling af et tillæg pr. afhentning.

Sjovere at være svineproducent

"Det er blevet sjovere og mere tilfredsstillende at være svineproducent efter områdesaneringen," lyder det fra de tre besætningsejere. "Det er dejligt at arbejde med sunde dyr, som ikke kræver behandling og medicin, og vi slipper for hele tiden at fjerne døde grise. Set i bakspejlet skulle vi have gennemført områdesaneringen noget tidligere, for forskellen til den gamle besætning er klar og tydelig – også på bundlinien."

Erfaringer med områdesanering

"Områdesaneringer mindsker risikoen for reinfektioner og kan med fordel anvendes flere steder i landet. Initiativet bør som regel komme fra den dyrlæge, der har bedst kendskab til området, til besætningerne og til deres ejere," mener svinefagdyrlæge Hans Bundgaard.

Tog initiativet

Det var svinefagdyrlæge Hans Bundgaard, FynVet, der tog initiativet til områdesaneringen i Kværndrup ved Ringe (omtalt på de forgående sider). Han er godt tilfreds med resultatet og fortæller her om sine erfaringer.

Perspektiverne

De fleste SPF-saneringer er i tidens løb sket isoleret for hver enkelt besætning uden koordinering med nabobesætningerne. Det indebærer en større eller mindre smitemæssig risiko, som alle har været bevidste om og affundet sig med. Spørgsmålet er, om det i mange tilfælde ikke har været en unødigt risiko, som kunne være undgået eller minimeret gennem en områdesanering.

Perspektiverne i områdesaneringen er jo:

- Større sundhedsmæssig tryghed, fordi risikoen for smitte fra nabobesætninger fjernes (bedre mulighed for at opretholde en høj sundhedsstatus i lang tid)
- Smågrisene bliver i området og skal kun flyttes over korte afstande (dvs. mindre transportomkostninger),
- Ingen uvedkommende / ukontrollerede svinetransporter i området
- Alle deltagere vinder gennem projektet.

Kan bruges af andre

Hans Bundgaard glæder sig lige så meget som besætningsejere over succesen. Han har allerede andre lignende projekter "i ovnen", og hans dyrlægekolleger viser stor interesse for projektet i Ringe.

"Den største forhindring er altid at få alle relevante producenter i området med på idéen," konstaterer han. "Men det er meget naturligt, idet behovet og dermed motivationen hos de enkelte besætningsejere afhænger af den aktuelle situation i besætningerne, og den varierer jo over tid. Hvornår passer saneringen bedst ind, praktisk, økonomisk og sundhedsmæssigt.?"

Alle skal vinde

Udgangspunktet er, at alle skal vinde ved projektet på længere sigt. Men det er ikke sikkert, at alle vil vinde lige meget, - f.eks. kan saneringsomkostningerne og DB-tabet i tomgangsperioden være meget forskelligt.

Alle saneringer koster penge og ofte flere end forudset. Derfor skal specielt en områdesanering betragtes over langt sigt og mange forhold skal indgå i beslutningsgrundlaget:

- Strukturudviklingen i området, - er der risiko for at der siden oprettes nye besætninger i området?
- Hvordan er afsætningsmulighederne for smågrise?
- Udviklingen i medicinforbruget i fremtiden – i relation til samfundets holdning.
- Holdningen hos fremtidens medarbejdere. Vil de arbejde i virksomheder med dårligt image, og vil de arbejde med negative opgaver som sprøjtning, fjernelse af mange døde grise o. lign.
- Arbejdsforholdene skal være i orden, og ensidigt arbejde skal undgås
- Økonomien med og uden sanering skal analyseres grundigt.

Derfor skal nye projekter altid tilpasses de lokale omstændigheder.

Midlertidige løsninger

"Måske kan det ikke lade sig gøre at tage skridtet fuldt ud i første omgang," konstaterer Hans. "Jeg har f.eks. oplevet at holde orienteringsmøder om områdesanering med grupper af relevante besætningsejere, men under mødet måttet konstatere, at tiden ikke var moden til den optimale løsning. I stedet kan der måske gennemføres nogle mindre omfattende tiltag, som kan forbedre sundheden i besætningerne og øge smittebeskyttelsen.

Men sådan et møde har alligevel "sået" tanken om områdesanering, således at projektet eventuelt kan realiseres på et senere tidspunkt. En anden mulighed er, at der kan kobles flere nye SPF-besætninger til et område, der tidligere er saneret. I dag etableres alle nye besætninger jo med SPF-status.

Omgivelserne skal medvirke

Endelig er det vigtigt, at besætningsejernes samarbejdspartnere bakker projektet op. Det gælder f.eks. omsættere af avlsdyr og smågrise, slagterivognmænd og andre, der har mulighed for at bringe smitte, herunder dyr med smitte til området.

Sæt skub i tingene

Generelt er der efter min erfaring kun tre ting, der sundhedsmæssigt flytter noget i besætningerne:

1. Del- eller totalsanering
2. Ændret drift, f. eks. omlægning til 3-ugersdrift
3. Bygning af nye stalde, f. eks. nye klimastalde i PMWS besætninger.

Alt for mange producenter lever med middelmådige resultater i for lang tid, inden de for gjort noget ved det. Her er vi som dyrlæger måske også for svage til at få sat skub i tingene. Den største mangel er dog, at der i dag er for få avls- og opformeringsbesætninger, der sælger gylte, således at driftstabene ved saneringen kan minimeres ved at købe dyr ind, der snart skal fare.

Initiativet

Initiativet til områdesanering skal komme på det 'rigtige' tidspunkt., og det skal "sælges" på den rigtige måde. I de fleste tilfælde må vi forvente et langt "tilløb".

Desuden skal initiativet i de fleste tilfælde komme udefra – fra en uafhængig og uvildig tredieperson, der kender de pågældende besætningsejere, nyder deres tillid og kender sundhedsforholdene i området. Derfor vil den lokale praktiserende dyrlæge ofte være den nærmeste til at påtage sig opgaven.